

Тақризи

роҳбари илмӣ оид ба рисолаи илмӣ Расулов Ҷовид Қурбонович дар мавзӯи “Истифодаи самараноки иқтисодӣ захиравӣ-табӣӣ ҳамчун омили таъминӣ беҳатарии озуқаворӣ дар сатҳи минтақаҳо (дар мисоли вилояти Хатлон)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ

Масоили амнияти озуқавӣ дар шароити муосир аҳамияти глобалӣ дорад. Ягон мамоликеро ёфтан номумкин аст, ки дар он ба тарзи ба худ хос мушкилиҳои амнияти озуқавӣ вучуд набошад. Ин масоил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ хусусияти ба худ хос пайдо кардааст ва дар баъзе аз минтақаҳои он хеле шадид мебошад. Ин хусусан ба як қатор минтақаҳои вилояти Хатлон дахл дорад.

Диссертатсияи мазкур ба вазъи имрӯза ва стратегияи таъминӣ озуқавии мардум навишта шудааст. Фарқият аз он иборат мебошад, ки дар он ҷиҳатҳои минтақавии амнияти озуқавӣ бо истифодаи маводҳои вилояти Хатлон ба таври хеле хуб нишон дода шудаанд. Дар диссертатсия, ки аз 3 бобу 9 параграф иборат мебошад ҷиҳатҳои назариявӣ, хусусиятҳои минтақавӣ, таҷрибаи бурунмарзии танзими таъминӣ озуқа, самаранокии истифодабарии нерӯи озуқавии минтақа ва ғайра мавриди муҳокима қарор гирифтаанд.

Ман ҳамчун роҳбари илмӣ муаллиф дар давоми 5 соли охир бобати мавзӯи мазкур бо ӯ ҳамкорӣ доштам. Ман медидам, ки муаллиф ба тадқиқоти амнияти озуқавӣ ҷиддан машғул буд ва тамоми адабиёти мавҷударо, ки ба ин масалаи муҳим бахшидааст, аз худ намуд. Ӯ тавонист, ки ақидаҳое, ки имрӯз дар сар то сари дунё оиди ҳаллу фасли ин масоили муҳими иқтисодӣ вучуд доштанд дар диссертатсия аз ҷумлаи минтақаи басо муҳими кишвар мисоловарӣ намояд ва муаммои беҳбудӣ онро аз нуқтаи назари худ нишон диҳад. Яке аз бартарихҳои ин кори илмӣ аз он иборат мебошад, ки омори ба масоили озуқа бахшида шуда ба таври бутун ҷамъоварӣ карда шуд ва аз тарафи муаллиф мувофиқи стандартҳои замонавӣ коркард шуд. Худи муаллиф аз омори ва методҳои эконометрии хабардор мебошад ва онҳоро зимни амалии тадқиқот хеле моҳирона истифода бурдааст.

Муаллиф ба он ақида аст, ки ҳаракати таъминӣ озуқавӣ хусусиятҳои эластикӣ дорад. Манбаҳои фонди озуқавии Тоҷикистон аз

тарафи Расулов Ҷовид Қурбонович хеле хуб омӯхта шудаанд. Ин хусусан ба рушди соҳаи кишоварзӣ дахл дорад ва муаллиф тавонистааст тағйироти таркибӣ, ки зимни рушд дар ин соҳа ба вучуд омадаанд таҳлил намояд ва ба он хулосаҳои илман асоснок биёрад ба чунин ақида аст, ки мавқеи истехсоли маводи озуқавӣ дар соҳаи кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон сол аз сол меафзояд ва ҳиссаи зироатҳои техникӣ торафт кам шуда истодааст.

Дар ин диссертатсия муаллиф исбот намудааст, ки тамоми намудҳои озуқаворӣ дар Тоҷикистон истехсол карда намешаванд, ки ин сабабҳои объективӣ дорад. Дар шароити фаъолияти долонҳои байнидавлатии нақлиёт ва рушди нақлиёти маҳаллӣ имконияти афзоиши фонди озуқавии ҷумҳурӣ зиёд мешавад. Дар диссертатсия таъкид карда шудааст, ки ҳатто дар ояндаи дур воридоти озуқа вучуд хоҳад дошт, зеро соҳаи кишоварзии Тоҷикистон ба монанди чунин соҳаҳои кишварҳои дигари пасошуравӣ наметавонад, ки кулли маводи озуқаро ба таври васеъ тавлид карда тавонад.

Масъалаи самаранокии истифодаи иқтисодии захиравӣ-табӣӣ ва таъмини бехатарии озуқаворӣ дар бисёр мавридҳо ба рушди иҷтимоӣ-иқтисодӣ, пешрафти илму техника, сатҳи некӯаҳволӣ ва саломатии одамон таъсири ҷиддӣ расонида, аз якҷанд унусурҳои асосӣ манша мегирад: дастрасии ҷисмонии аҳоли ба маҳсулотҳои озуқаворӣ, ки хатари камбуди онро дар бозори истеъмолӣ истисно менамояд; дастрасии ғизои босифат, ки он ба ҳар як шаҳрванд сатҳи кофии даромад барои хариди маҳсулотҳои озуқавориро таъмин менамояд; дастрасӣ ба озуқа ва таҳдиди пайдо шудани маҳсулоти хӯроквории пастсифат ва хатарнок дар бозори озуқаворӣ минтақаҳо, ки он метавонад ба саломатии мардум таҳдид намоянд.

Дар диссертатсия таҳлили истифодаи нерӯи озуқавии Тоҷикистон мақоми махсус пайдо кардааст. Муаллиф ба имкониятҳои амалӣ гардонидани нерӯи озуқаворӣ ҷумҳурӣ баҳои баланд медиҳад, агарчанде ба он ақида аст, ки баланд бардоштани сатҳи таъминоти озуқавии аҳоли зарурияти истифодаи озуқаро тезу тунд мегардонад. Ҳамаи ин аз он шаҳодат медиҳад, ки Расулов Ҷовид диссертатсияи арзандаеро дар натиҷаи меҳнати шадид бунёд кардааст. Бидуни шубҳа, он аҳамияти калони илмию амалӣ дорад. Дар якҷанд конфронсҳои байналмилалӣ миллию ҷумҳуриявӣ ҷузъҳои гуногуни диссертатсияро ҳамчун масоили аҳамияти илмӣ ва амалӣ доштаро мавриди муҳокима қарор дода будаанд. Тавсияҳои амалии аз тарафи Расулов Ҷовид коркард шуда барои сохтани

нақшаҳои беҳбуд гардонидани сатҳи бо маводи озуқавӣ таъмин кардани аҳолии Тоҷикистон истифода бурда хоҳанд шуд. Бояд гуфт, ки дар ин мавзӯ ҷиҳати диссертатсияҳои зиёде навишта шудааст ва кори илмӣ Расулов Ҷовид давоми мантиқии ҳамаи он корҳои илмӣ мебошад.

Диссертатсия ба ихтисоси 08.00.03 - иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ мутобиқ мебошад. Бидуни шубҳа дар диссертатсия нуқсонҳо низ ҷой доранд, аммо нуқсонҳои нестанд, ки хусусияти ҷиддӣ дошта бошанд. Яъне дар шакли имрӯзааш мо метавонем, ки ин диссертатсияро ба муҳокимаи Шурои диссертатсионӣ ба иқтисоди минтақавӣ бахшидашуда пешниҳод намоем.

Оиди ҷиҳатҳои инсонӣ муаллиф бояд зикр кард, ки ӯ аз мактаби оилавии шахсияти хеле маъруфи Тоҷикистон доктори илмҳои фалсафа, академик Расулов Қурбон Расулович бархӯрдор аст ва соҳиби сатҳи баланди фарҳангӣ - шахсӣ мебошад. Якчанд сол боз ӯ ҳамчун устоди кафедраи идораи давлатӣ ва иқтисоди миллии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият дорад ва дар назди коллективи меҳнатӣ хело соҳибэътибор мебошад. Донишҷӯён зимни дарсҳои устод эҳсос менамоянд, ки шахси донишманде ба онҳо сирру асрори илми замонавиро меомӯзонад.

Хусусиятҳои баланди инсонӣ ва илмиву омӯзгории Ҷовид Расулов, ки диссертатсияи мукаммали илмиро ба дунё овардааст, имкон медиҳанд, ки мо ӯро ҳамчун шахси сазовори унвони баланди номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.03 - иқтисоди минтақавӣ ва ҳудудӣ эътироф намоем ва чунин тавсияро барои Шурои диссертатсионӣ низ пешниҳод менамоем.

Роҳбари илмӣ
д.и.и., профессор

Умаров Х.

Дурустии имзои роҳбари илмӣ тасдиқ менамоям
Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ

Тавқиев Э.Ш.

19.01.2024